

Sterke vrouwen nu?

Gender en macht

5 maart 2023

Voorgangers: Marie-Thérèse van de Loo en Gerard Jansen

Ik zal niet rusten (t: Huub Oosterhuis; m: Antoine Oomen)

Inleiding op het thema

Sterke vrouwen, welk beeld komt er bij u op? Zijn dat vrouwen die de media gehaald hebben, of juist vrouwen die u persoonlijk kent?

We hebben de afgelopen vieringen op verschillende manieren stil gestaan bij de vrouw en haar rol / positie in de samenleving. We zien hoe de kijk op vrouwen en de wijze waarop zij zichzelf verstaat, door belangrijke ontwikkelingen in de samenleving gekleurd wordt, en daarmee voortdurend verandert.

Wat maakt vrouwen sterk? Hebben we het dan over vrouwen die een paar keer per week naar de sportschool gaan of op een andere manier fanatiek sporten. Of gaat het om vrouwen die veel aan kunnen en voor anderen opkomen? Zijn het vrouwen die vol houden in zorg, trouw en dienstbaarheid, vrouwen die er fantastisch uitzien, vrouwen met een sterke uitstraling, vrouwen die blijven gaan met dromen van recht en gerechtigheid, vrouwen die niet bang zijn om hun nek uit te steken, ondanks de tegenwerking die ze kunnen verwachten, vrouwen die buiten de lijntjes durven kleuren....

Laten we bidden om moed en openheid

Eeuwige,
Hier zijn we voor Uw Aangezicht
Vol verlangen U en elkaar te ontmoeten.
Met open hart, ogen, oren en handen
Breng ons thuis bij U en elkaar
zodat wij elkaar versterken in het verlangen
dat U in ons hebt neergelegd, namelijk
een paradijselijke wereld creëren
voor ieder en al wat leeft hier op aarde.
Een wereld waarin geweld niet het laatste woord heeft,
maar liefde, die ons open breekt en kracht doet uitstralen,
en daardoor onszelf opnieuw doet verstaan.
Amen.

Lied Delf mijn gezicht op (t: H. Oosterhuis; m: Bernard Huijbers)

Lezing : [Spreuken 31: 1, 10-19](#)

Lied : Over de genade (t: Jannet Delver naar Hildegard von Bingen, m: Mariëtte Harinck)

Een sterke vrouw: Greta Thunberg (video)

Lied: Op zeven tronen (t: Huub Oosterhuis; m: Antoine Oomen)

Overweging

Ik ben op bezoek bij familie en vertel dat ik binnenkort een verhaal over sterke vrouwen ga houden. En ik vraag mijn gastheer: Wat voor een beeld heb je bij sterke vrouwen? Dat is er een met karakter, antwoordt hij spontaan. En hoe zit dat dan bij sterke mannen? 'Ja, dan denk ik aan spierballen, daadkracht, machtsvertoon, en zo..

Mijn kapster zei: nou ik vind mezelf wel een sterke vrouw. Na alles wat ik heb mee gemaakt, ben ik best trots dat ik het zo heb gered. Ik denk dat ik die instelling vooral heb vanuit het vertrouwen dat mijn ouders altijd in mij hebben gehad.

Ik heb het de afgelopen weken aan 10-tallen vrouwen, en later ook mannen gevraagd. Die vraag leidde tot interessante gesprekken. Ze laten me zien hoe opvattingen gekleurd worden door positie in de samenleving, opvoeding, onderwijs, kerk en cultuur, eigen ervaringen, leeftijd en zo meer...

Is er een bijbels gezien verschil met de opvattingen over sterke vrouwen vergeleken met de ideeën die er in de samenleving leven? En ... waar halen ze die kracht vandaan?

Uit hun onvrede en daarmee opstandigheid die groeit daar waar ze tweederangs, gebruikt en onderdrukt worden? Vanuit die ervaring en onderlinge solidariteit zien ze wellicht scherper, of voelen ze beter aan dat het in het leven gaat om leven geven en behoeden, er zijn voor elkaar. Dat liefde zich laat ervaren in dienstbaarheid, zorg en aandacht voor wie dat nodig heeft. Kracht benutten, niet alleen voor eigen glorie en belang, maar juist in dienst van de gemeenschap. Want onrecht, op welk vlak dan ook, moet bestreden worden. Hoe en waarmee? O.a. met wijsheid, moed, geduld, volharding, waakzaamheid en daadkracht, zoals we net in Spreuken hoorden.

We zagen zoeven een fragment uit een toespraak van Greta Thunberg, waarin ze de generatie van haar ouders aanklaagt. Die zegt alles voor hun kinderen over te hebben. Hoezo? Kijk eens, zegt ze, wat jullie ons nalaten: een verwoeste, uitgeputte planeet, een klimaatverandering die het leven steeds moeilijker en onveiliger maakt.... Jullie gebruiken mooie woorden, maar het is niet meer dan: Bla, bla, bla! Ze zijn inhoudsloos. Jullie moeten je schamen. Greta is jong, heeft geen andere wapens dan haar scherpe blik op de desastreuze uitputting van de aarde Met haar schoolstaking weet ze haar eigen generatie te mobiliseren in de hoop dat het tij nog te keren is.

Wat je ook van haar optreden vindt.... Ze is een sterke vrouw, die leeft vanuit haar hart en niet bang is. Ze staat voor haar visie en idealen, die zoveel verder reiken dan haar eigen belang!

Ook Malala uit Pakistan. Ze komt op voor het recht op onderwijs voor alle meisjes en vrouwen waar ook ter wereld. Ze heeft ervaren hoe m.n. de Taliban in hoog tempo onderwijs voor meisjes steeds meer inperkte. Nu is het voortgezet onderwijs helemaal niet meer toegankelijk voor hen. Je dochter zal toch tegen de afronding van haar opleiding zitten en die niet meer kunnen afmaken! En dat terwijl goed opgeleide mensen m.n. in Afganistan zo hard nodig zijn!

Wij hebben indertijd de Dolle Mina's gekend, die 'baas in eigen buik' wilden zijn, Aletta Jacobs, strijdend voor politieke en sociale rechtvaardigheid. Beeldend kunstenaar Suze Robinson, die als vrouw na veel strijd lid van de kunstenaarsvereniging Pulchri kon worden.

Sahar Hosini, de vluchteling uit Iran, die eindelijk na 10 jaar een verblijfsstatus kreeg. Nu klaagt ze de staat aan, om al die verloren jaren waarin ze niet mocht studeren of werken en maar moest zien hoe ze rond kwam in deze onzekere jaren. En hoeveel asielzoekers verkeren er niet in soortgelijke situaties!

Het paternalistisch denken in kerk, cultuur en maatschappij, maakt dat vrouwen het ervaren onrecht niet langer duldden en zich ervan willen bevrijden! En daarmee gaat het ook om de ontmanteling van het systeem/ de cultuur waarin dit onrecht bestaat en goed gepraat wordt. Vanuit die underdogpositie en vanuit de zorg om het leven zelf, zijn vrouwen wellicht meer in staat, intrinsiek gemotiveerd en gedreven zijn, en verder te kijken dan hun eigen/individuele belang. En deze gedachte kom ik – tot mijn verrassing – ook tegen bij de vrouw over wie we vandaag in

Spreuken lezen. Tot nu toe heb ik het altijd begrepen als het loflied van de man op zijn vrouw..... omdat ik de context over het hoofd zag en 'gewoon' mee te ging met de 'gangbare interpretatie'... Maar het zijn de woorden die hij van zijn moeder meekreeg! Ze komen dus oorspronkelijk niet van hem.

In het boek Spreuken gaat het om praktische levenswijsheid en levenskunst. Het gaat om de vraag hoe jezelf te begrijpen en hoe jezelf te worden in relatie tot de wereld, tot anderen en tot God, opdat je op een goede en gelukkige wijze kunt leven. (Maaïke de Haardt in De bijbel spiritueel) In die zin is het boek Spreuken een lange oefening in spiritualiteit als levenskunst. En dat is vandaag hot. Mensen blijven zoeken naar de zin van het leven en ook al noemen zijn zich niet meer gelovig, ze geven vaak aan wel belangstelling te hebben voor spiritualiteit in wat voor een vorm dan ook .

Aan het boek Spreuken gaat een lange mondelinge traditie vooraf die een tijd beslaat van de tiende tot de vierde eeuw voor onze jaartelling. Die mondelinge traditie is opgeschreven waarschijnlijk in de tijd van de ballingschap rond de vierde eeuw voor onze jaartelling. Die Ballingschap zette mensen aan tot nadenken: Is dit dan Gods belofte voor ons? Is dit nou leven, zoals we het nu ervaren? Dat moet toch anders en beter? De uitspraken in Spreuken zijn overigens niet specifiek voor het volk van Israël. Je komt ze ook in de omringende culturen tegen.

In het eerste deel gaat de aandacht uit naar Vrouwe Wijsheid, die vanaf de straten, pleinen en vanaf de ingang van de stad, mensen uitnodigt haar te zoeken en van haar te leren wat leven werkelijk is. "Want wie mij vindt, vindt het leven"(8,35) (Klinkt dat ook niet door in dat lied: Delf mijn gezicht op?)

In deze boeken klinkt een andere manier van denken en spreken over God: Een God die ons oproept het leven te omarmen. Wellicht kan het denken over God nieuwe impulsen geven en een hedendaagse spiritualiteit voeden.

In Spreuken zien we naast Vrouwe Wijsheid, ook Vrouwe Dwaasheid en de vreemde vrouw. Overigens lijkt het hele boek meer op mannen dan op vrouwen gericht ('Luister, mijn zoon') En hoewel de uitspraken over vrouwen regelmatig een negatieve connotatie hebben, zijn die vrouwen met hun prominente aanwezigheid ook teken van de belangrijke sociale en maatschappelijke positie die ze ook innamen.

[Overigens... ik bleef hangen op dat stukje in 11b: terwijl het hem aan roofgoed niet ontbreekt, Hoezo? Die man blijkt zich heel wat te hebben toegeëigend/ geroofd te hebben....Kennelijk werd het toen geaccepteerd Er lijkt tot op vandaag niet veel veranderd, als ik hoor hoe rijke toplieden het doodnormaal vinden hun bonus op te eisen, terwijl hun bedrijf grote verliezen leidt en duizenden werknemers hun baan verliezen.....En toch, dat zagen ze toen ook al: de rijke mag dan vele vrienden hebben, de wijzen weten ook dat de rijken vanwege hun rijkdom niet automatisch rechtvaardig zijn. Zoals ook bekend is, dat de arme wijs kan zijn. : "Een arme die onberispelijk is, is beter dan een man die slinkse wegen gaat en rijk is.]

Wat mij opvalt is dat sterke/ krachtige vrouwen – en mannen – pas echt zo sterk kunnen zijn als ze wijs zijn. Zonder wijsheid verwordt kracht al te makkelijk tot immoreel, bot en bruto geweld en zelfverrijking ten koste van anderen en de aarde. .[zoals in oorlogen gaat, seksueel wangedrag, huiselijk geweld of andere vormen van onderdrukking en bedreiging....] Laten we ons vooral met wijsheid, volharding en geduld oefenen in kracht die heelt en leven doet. Sterk ben je pas als je weet te verbinden. Deze veertig-dagen-tijd is een mooie periode om daar extra op te letten. Welke stappen zet ik/ zetten wij met elkaar op weg naar Pasen: het feest van de opstanding!

En vergeet 8 maart, internationale Vrouwendag niet! Het is nog steeds een dag van gedenken en vooruit zien naar bevrijding uit heilloze structuren. Een dag om te vieren dat het mogelijk is: gelijkwaardige verbinding met alle leven!

Wie en hoe je ook bent, met je wijsheid en je dwaasheid, liefde en respect....

Mogen we samen de waarde van echt geluk ervaren, al is het soms maar even.....

Lied: Aan de schoonheid (t: Huub Oosterhuis; m: Antoine Oomen)

Voorbeden

Laat ons bidden tot de Eeuwige.....

Om mensen waar wij een voorbeeld aan kunnen nemen, die begeistert zijn door idealen van een wereld waarin ieder recht wordt gedaan en een aarde nastreven waarop respect bestaat voor al wat is en er op leeft.

Dat zij vasthoudend zijn in het bereiken van hun ideaal, zich niet uit het veld laten slaan door tegenslagen en door wijsheid en moed geleid mogen worden.

Om een samenleving die vrouwen in hun kracht weet te zetten. Dat zij krijgen waar zij recht op hebben: gelijke kansen en gelijke rechten als ieder ander. Dat zij zich gehoord en gezien mogen weten.

Om kracht en hulp voor mensen die onder moeilijke omstandigheden hun werk verrichten wanneer zij als alleenstaande ouder de zorg voor de kinderen hebben. Ook vragen wij uw aandacht voor de vrouwen die hun man missen, omdat hij moet vechten aan het front en die nu niet weten hoe het met hem is. Geef ook uitzicht aan hen die niet meer weten hoe zij – financieel gezien – de eindjes aan elkaar moeten knopen en aan hen die worden aangekeken op huidskleur, geloof en seksuele voorkeur. Dat zij begrip ervaren van mensen om hen heen en merken dat zij er niet alleen voor staan.

Om inzicht bij iedereen dat sterke vrouwen en mannen pas als zodanig ervaren kunnen worden wanneer zij hun kracht gebruiken om gebroken situaties te helen en mensen met elkaar te verbinden. Bidden wij om wijsheid voor allen die dit nastreven.

Bidden wij tenslotte voor de intenties die in het intentieboek staan opgeschreven.....

....Om kracht en uithoudingsvermogen voor allen die mantelzorg verlenen; denken we hierbij in het bijzonder aan Janine Mutsaerts...

.....Om hulp voor de mensen die slachtoffer zijn van de aardbeving in Turkije en Syrië; dat wij hen niet vergeten.....

Eeuwige,
luister naar ons, hoor onze gebeden,
zie ons verlangen naar een rechtvaardige wereld
waarin aan allen en alles recht wordt gedaan.
Wees met ons, vandaag en altijd.

Amen.

Tafellied: Niemand heeft u ooit gezien (t: Huub Oosterhuis; m: Antoine Oomen)

Breken en delen

Een sterke vrouw: Malala Yousafzai (video)

Zegen

De algoede God zegene ons
Met liefde om echt aandacht te hebben voor elkaar
Met trouw om te blijven gaan voor gerechtigheid
Met geduld om wat nog niet wordt gezien
Verdraagzaamheid om lijden te doorstaan
en bovenal met dankbaarheid en verwondering
om elkaar zó in haar naam tot zegen te zijn.